ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΡΩΣΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διεύθυνση: Πανεπιστημιούπολη, Κτίριο Φιλοσοφικής Σχολής, γραφείο 626, ΤΚ 15784 Ζωγράφου

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Δ΄ ΕΤΗΣΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Τον **Μάιο 2019** θα διεξαχθεί ο καθιερωμένος ετήσιος διαγωνισμός αριστείας στις Βουλγαρικές Σπουδές για τους φοιτητές του Τμήματος Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Με τον Δ' Διαγωνισμό τιμώνται οι επέτειοι δώδεκα Βούλγαρων συγγραφέων:

- Софроний Врачански/Σωφρόνιος Βράτζης (1739–1813)
- Петър Берон / Πέτρος Βέρου (1799–1871)
- Иван Селимински / Ιβάν Σελιμίνσκι (1799–1867)
- Марко Цепенков / Μάρκο Τσεπένκοφ (1829–1920)
- Кузман Шапкарев / Κούζμαν Σαπκάρεφ (1834–1909)
- Любен Каравелов / Λιούμπεν Καραβέλοφ (1834–1879)
- Петко Тодоров / Πέτκο Τόντοροφ (1879–1916)
- Александър Балабанов / Αλ. Μπαλαμπάνοφ (1879–1955)
- Никола Вапцаров / Νικόλα Βαπτσάροφ (1909–1942)
- Александър Вутимски / Αλεξάνταρ Βούτιμσκι (1919–1943)
- Йордан Радичков / Γιορντάν Ραντίτσκοφ (1929–2004)
- Христо Фотев / Χρίστο Φότεφ (1934–2002)

Ο διαγωνισμός διοργανώνεται με την υποστήριξη της Πρεσβείας και του Υπουργείου Παιδείας της Βουλγαρίας, και σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια Σόφιας, Βελίκο Τύρνοβο και Πλόβντιβ.

Θα δοθούν **τρία βραβεία** (*δύο χρηματικά έπαθλα* και *μία υποτροφία για θερινό σεμινάριο Βουλγαρικής Γλώσσας**) στις ακόλουθες κατηγορίες:

α) εργασία εξαμήνου ή μελέτη (π.χ. ανακοινώσεις σε συνέδρια),
β) μετάφραση λογοτεχνικών κειμένων (επιλογή κειμένων από τους τιμώμενους συγγραφείς).

Στον διαγωνισμό μπορούν να συμμετάσχουν όλοι οι φοιτητές του Τμήματος, προπτυχιακοί από όλα τα έτη και φοιτητές επί πτυχίω. Οι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν μία ή παραπάνω από μία εργασίες, οι οποίες έχουν εκπονηθεί κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, στο πλαίσιο των μαθημάτων ή εκτός αυτού. Οι θεματικές των εργασιών θα πρέπει να αφορούν τις Βουλγαρικές Σπουδές. Κάθε φοιτητής μπορεί να διαγωνιστεί σε μία ή και στις δύο κατηγορίες, αλλά μπορεί να λάβει μόνο ένα βραβείο. Σε όλους τους διαγωνιζόμενους θα απονεμηθούν πιστοποιητικά συμμετοχής, έπαινοι και δώρα.

Οι υποψήφιοι καλούνται αρχικά να συμπληρώσουν την παρούσα δήλωση συμμετοχής και στη συνέχεια να παραδώσουν την εργασία/τις εργασίες τους εντός των προθεσμιών. Στην πρώτη σελίδα κάθε εργασίας αναγράφονται το ονοματεπώνυμο, ο τίτλος ή οι τίτλοι των εργασιών και η κατηγορία, στην οποία διαγωνίζονται. Οι υποψηφιότητες θα εξεταστούν από Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία αποτελείται από καθηγητές του Τμήματος και των συνεργαζόμενων πανεπιστήμιων από τη Βουλγαρία.
Οι εργασίες κατατίθενται εκτυπωμένες στη Γραμματεία του Τμήματος και αποστέλλονται ηλεκτρονικά στην διεύθυνση: gbanev@slavstud.uoa.gr

Προθεσμία δήλωσης συμμετοχής: 19 Απριλίου 2019 (ΓΙΑ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΠΑΤΗΣΤΕ ΕΔΩ)
Προθεσμία υποβολής των εργασιών: 10 Μαΐου 2019
Απονομή των βραβείων: 28 Μαΐου 2019

Συντονισμός και πληροφορίες: διδάσκων Γκέντσο Μπάνεβ

Η Πρόεδρος

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Όλγα Αλεξανδροπούλου

Παρατηρήσεις:

*1 Τα δύο χρηματικά βραβεία, ύψους 500 ευρώ έκαστο, είναι αποκλειστική χορηγία του ομίλου Eurobank.

*2 Πληροφορίες για τα θερινά σεμινάρια:

- Πανεπιστήμιο του Βελίκο Τύρνοβο «Άγ. Κύριλλος και Μεθόδιος» (περίοδος διεξαγωγής 15.07–04.08.2019,) και
- Πανεπιστήμιο Σόφιας «Άγ. Κλήμης της Αχρίδος» (περίοδος διεξαγωγής 14.07–03.08.2019,).

*3 Στις 9 και 16 Απριλίου 2019, ημέρα Τρίτη και ώρα 3:00 μ.μ., στο αμφ. 619 θα πραγματοποιηθεί συνάντηση με τους ενδιαφερομένους για να συζητηθούν απορίες σχετικά με τον διαγωνισμό.

FACEBOOK ΟΜΑΔΑ για τρέχουσα ενημέρωση και συζήτηση σε θέματα του διαγωνισμού

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΥΛΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β

https://drive.google.com/file/d/1ESFZmqNNKT156EO3tK5CZBo8_hBni883

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ΣΤΟΝ Δ΄ ΕΤΗΣΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΜΑΙΟΣ 2019

ΤΜΗΜΑ ΡΩΣΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ – ΕΚΠΑ

(ΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΑΤΗΣΤΕ ΕΔΩ)

* Ονοματεπώνυμο στην ελληνική γλώσσα: …….
* Име и фамилия на български език: …….
* Α.Μ.: ……
* Email address: ……
  Τηλέφωνο επικοινωνίας: ……

* Έτος σπουδών: (*κυκλώστε την επιλογή σας*)
  - 1ο έτος
  - 2ο έτος
  - 3ο έτος
  - 4ο έτος
  - επί πτυχίω

* Μορφή βράβευσης, για την οποία ενδιαφέρομαι: (*κυκλώστε τις επιλογές σας*)
  - Α – Χρηματικό έπαθλο
  - Β – Υποτροφία
  - Α & Β

* Συμμετέχω στην κατηγορία / στις κατηγορίες: (*κυκλώστε τις επιλογές σας*)
  - Α – εργασία ή μελέτη
  - Β – μετάφραση επιλεγμένων κειμένων
  - Α & Β

Προαιρετικά σχόλια και παρατηρήσεις: ……
……
……
……

Ελλείψει δυνατότητας για ηλεκτρονική δήλωση συμμετοχής, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να συμπληρώσουν την ως άνω έντυπη δήλωση και να την καταθέσουν στην Γραμματεία του Τμήματος μέχρι τις 19 Απριλίου 2019. Τα στοιχεία είναι απαραίτητα για τη σύνταξη των πιστοποιητικών συμμετοχής και των επαίνων, καθώς και για τον υπολογισμό των δώρων.

** - υποχρεωτικά πεδία.*

ΟΔΗΓΙΕΣ / УКАЗАНИЯ

Τον **Μάιο 2019** θα διεξαχθεί ο καθιερωμένος ετήσιος Διαγωνισμός Αριστείας στις Βουλγαρικές Σπουδές για τους φοιτητές του Τμήματος Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών του ΕΚΠΑ.

ΤΟ ΥΛΙΚΟ

Με τον Δ' Διαγωνισμό τιμώνται οι επέτειοι δώδεκα Βούλγαρων συγγραφέων:

Софроний Врачански / Σωφρόνιος Βράτζης (1739–1813)
Петър Берон / Πέτρος Βέρου (1799–1871)
Иван Селимински / Ιβάν Σελιμίνσκι (1799–1867)
Марко Цепенков / Μάρκο Τσεπένκοφ (1829–1920)
Кузман Шапкарев / Κούζμαν Σαπκάρεφ (1834–1909)
Любен Каравелов / Λιούμπεν Καραβέλοφ (1834–1879)
Петко Тодоров / Πέτκο Τόντοροφ (1879–1916)
Александър Балабанов / Αλεξάνταρ Μπαλαμπάνοφ (1879–1955)
Никола Вапцаров / Νικόλα Βαπτσάροφ (1909–1942)
Александър Вутимски / Αλεξάνταρ Βούτιμσκι (1919–1943)
Йордан Радичков / Γιορντάν Ραντίτσκοφ (1929–2004)
Христо Фотев / Χρίστο Φότεφ (1934–2002)

Οι εν λόγω συγγραφείς διακρίθηκαν για την προσφορά τους στη βουλγαρική γραμματεία και συνέβαλαν σε διαφορετικούς τομείς: ανάπτυξη της γλώσσας και της παιδείας, συλλογή δημοτικών τραγουδιών και προφορικής παράδοσης, φιλολογία, πεζογραφία, ποίηση και θέατρο. Ορισμένοι λόγιοι, όπως ο Ιβάν Σελιμίνσκι, διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στις σχέσεις με τον ελληνικό πολιτισμό.

Το υλικό προς μετάφραση συνελέγη δειγματοληπτικά με γνώμονα τη θεματική συνοχή των έργων και των χωρίων, τα οποία οργανώνονται στις ακόλουθες τέσσερεις ενότητες:

Раздел I. ЕЗИК, КНИЖОВНОСТ, ОБРАЗОВАНИЕ / *Ενότητα* I. Γλώσσα, Γραμματεία, Παιδεία
Раздел II. ФОЛКЛОР / *Ενότητα* I. Προφορική παράδοση
Раздел III. ПРОЗА / *Ενότητα* III. Πεζογραφία
Раздел IV. ПОЕЗИЯ / *Ενότητα* IV. Ποίηση

ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Διαλέξτε τουλάχιστον ένα κείμενο από κάθε ενότητα και συνθέστε την προσωπική σας εργασία με συνολική έκταση από μιάμιση έως δυόμιση σελίδες. Τα κείμενα προς επιλογή σημειώνονται παρακάτω με #. Η επιλογή είναι ελεύθερη, π.χ. # I. 2, # II.2.2, # III.3 και # IV.1.2.

Η μετάφραση πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο υπόμνημα σχολιασμού (μισή με μία σελίδα), στο οποίο αναφέρονται τυχόν εναλλακτικές μεταφραστικές αποδόσεις, δυσκολίες στη μετάφραση, σχόλια για τα κείμενα, το συγγραφέα και το ύφος του.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!
УСПЕХ!

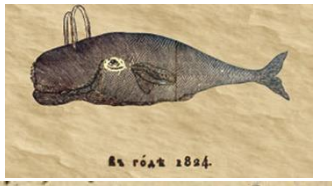

Рибен Буквар, 1824
Петър Берон (1799–1871)

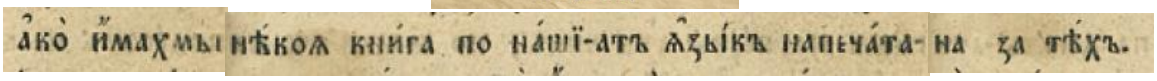
ако имахмы нѣкоѭ книга по нашї-атъ ѫзыкъ напечата- на за тѣхъ.

Раздел I. ЕЗИК, КНИЖОВНОСТ, ОБРАЗОВАНИЕ

I.1 – Софроний Врачански (1739–1813), годишнина: 220 г.

 # I.1 – Житие и страдания грешнаго Софрония

Аз, грешний в человецех, родих ся на село Котел от отца Владислава, а от матери Мария и положили первое имя мое Стойко.
….
И като бях девят години, подадоха ме на книжное учение. По-напреди не би возможно да пойду на учение, почто повише болен и немощен бях. И като поидох на учение, голямое прилежание и остроумие имах. И вскоре изучих ся простое чтение. Понеже у Болгария не има философское учение на славенския язик, наченах да учим по греческий язик и изучих Октоих…..
….
И приеха ме християните радостно и ходях по църквите в недели, в празници, и полагах поучение по нашему болгарскому языку. А они християни, като не чули от другий архиерея таковое по нашему язику поучение, имаха ме като едного философа..
….
Затова ся трудя и аз сеги, денем и нощем, да изпиша няколико книги по нашему болгарскому языку. Та ако не би возможно меня да сказувам им сас уста моя да чуят от мене грешнаго някой полезное поучение, а тие да прочетут писание мое и да уползуется.

Автор: http://www.slovo.bg/showbio.php3?ID=167
https://bg.wikipedia.org/wiki/Софроний_Врачански
Текст: http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=167&WorkID=4641&Level=1
https://liternet.bg/publish9/svrachanski/zhitie.htm

I.2 – *Рибен буквар* (1824) от Петър Берон (1799–1871), годишнина: 220 г.

[220 години от рождението на Петър Берон и 195 години от публикуването на *Буквар за различни поучения*, т.нар. *Рибен буквар*.]

 # I. 2 – Рибен буквар

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Когато из первo видѣхъ по дрѹги-тѣ мѣста чи дѣца-та начѣватъ да четатъ на книги писани по тѣхны-атъ ѧзыкъ, познахъ колко злѣ стрѹватъ по насъ оучители-тѣ и колко на праздно мѹки теглѧтъ горки-тѣ дѣца. Защо като премина̀тъ младость-

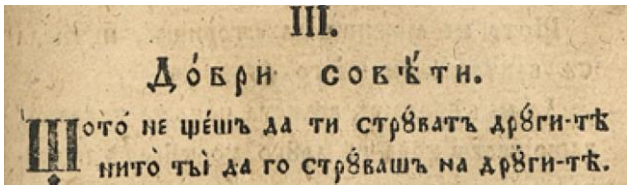

III.

Добри совѣти.

Щото не щешъ да ти стрѹватъ дрѹги-тѣ нито ты да го стрѹвашъ на дрѹги-тѣ.

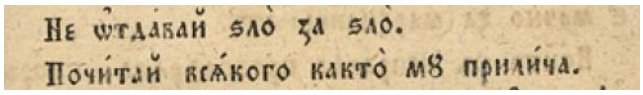

Не ѿдавай зло за зло.
Почитай всѧкого както мѹ прилича.

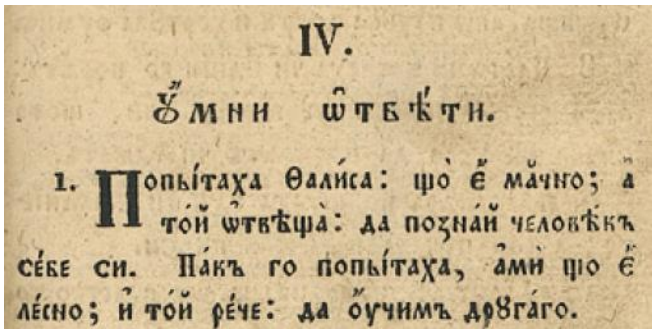

IV.

Ѹмни ѿвѣти.

1. Попытаха Θалиса: що е мачно; а той ѿвѣща̀: да познай человѣкъ себе си. Пакъ го попытаха, ами що е лесно; и той рече: да оучимъ дрѹгаго.

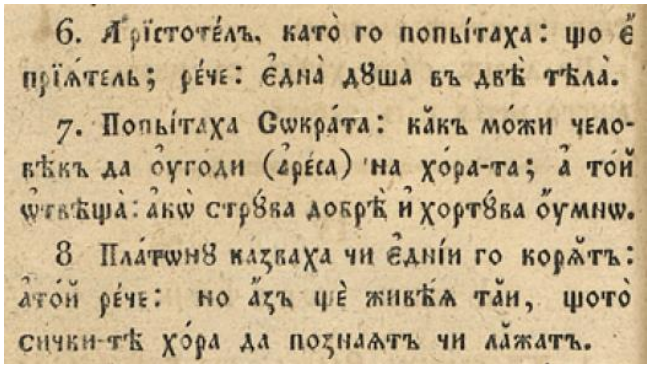

6. Аристотелъ, като го попытаха: що е приѧтель; рече: една̀ дѹша въ двѣ тѣла̀.

7. Попытаха Сѡкрата: какъ можи человѣкъ да оугоди (арѣса) на хора-та; а той ѿвѣща̀: акѡ стрѹва добрѣ и хортѹва ѹмнѡ.

8 Платѡнѹ казваха чи едни го корѧтъ: а̀ той рече: но аз ще живѣѧ таи, щото сички-тѣ хора да познаѧтъ чи лажатъ.

Автор и текстове:

https://bg.wikipedia.org/wiki/Петър_Берон_(просветител)

https://impressio.dir.bg/bukvi/ribniyat-bukvar-ili-rodolyubivite-poucheniya-na-beron

I.3 – Иван Селимински (1799–1867), годишнина: 220 г.

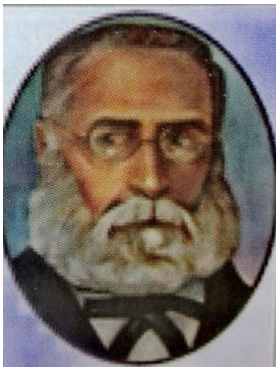

Μεταφράστε στα βουλγαρικά το υπογραμμισμένο χωρίο και σχολιάστε το όλο κείμενο.

 # I.3 – Слово за откриване на училище

6. Λόγος ἐκφωνηθεὶς εἰς τὴν ἄνοιξιν τοῦ ἡμετέρου ἑλληνικοῦ σχολείου ἐν Πλοεστίῳ τῇ 5 Ἀπριλίου 1835. Στὸ τέλος τοῦ λόγου ὑπογράφεται Ι. Σελιμίνσκι, μὲ -ι ἀντὶ μὲ τὸ συνηθισμένο του -η.

Στὸ λόγο του αὐτὸ μιλάει γιὰ τοὺς «προφεσσόρους» καὶ τοὺς ἄλλους συντελεστὲς τῆς παιδείας καθὼς καὶ γιὰ «συσταθέντα ἑλληνικὰ σχολεῖα». Νὰ μιὰ χαρακτηριστικὴ περικοπή :

«... Ἀλλὰ ταῦτα τὰ ἴδια καὶ ὁ ἡμέτερος θεοφρούρητος ἡγεμὼν[10] ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως πέρισυ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἁγίου Σάββα ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων εὐγνωμονήσας καὶ εὐχαριστήσας τοὺς φιλοπάτριδας τῶν κυρίων προφεσσόρων ἀγῶνας, ὡμολόγησε καὶ παρέστησε τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεως τῶν ἤδη θείᾳ συνάρσει συσταθέντων ἐθνικῶν σχολείων κατὰ τὸν ὁποῖον καὶ τὰ μερικῶς συσταινόμενα σχολεῖα ὑποχρεοῦνται δικαίως νὰ ρυθμίζωσι καὶ διαθέτωσι τοὺς ἐκεῖ σχολάζοντας μαθητάς. Ἐκ τῶν τοιούτων ὑπάρχει καὶ τὸ παρ' ἐμοῦ ἤδη ἀνοιγόμενον ἑλληνικὸν σχολεῖον, κυρίως μὲν ὑπὲρ τῶν συμπατριωτῶν μου, ἰδίως δὲ ὑπὲρ τῶν ἐπιθυμούντων νὰ μ' ἐμπιστευθῶσι τὰ παμφίλτατά των τέκνα. Εἰς αὐτὸ οἱ φιλόμουσοι γονεῖς νομίζω ὅτι θέλουσιν εὐχαριστήσει τὸν πόθον των ἀρκούντως εὑρίσκοντές με προθυμότατον συνεργάτην εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν υἱῶν των ἀνάπλασιν καὶ βελτίωσιν ...».

Ἀπὸ τὸ κείμενο αὐτὸ μαθαίνουμε ὅτι στὸ Πλοέστι συστάθηκαν τότε πρόσφατα «ἐθνικὰ σχολεῖα», ἕνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι τοῦ «Ἁγίου Σάββα», στὸ ὁποῖο ἴσως δίδασκε καὶ ὁ Ι. Σ. Ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ προσέξουμε εἶναι ὅτι ὁ Ι. Σ. μιλάει γιὰ τὴν «ἄνοιξιν τοῦ ἡμετέρου ἑλληνικοῦ σχολείου», γιὰ δικό του δηλαδὴ «ἀνοιγόμενον ἑλληνικὸν σχολεῖον», κυρίως γιὰ τοὺς συμπατριῶτες του (Βουλγάρους βέβαια) ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους ποὺ θέλουν νὰ τοῦ ἐμπιστευτοῦν τὰ παιδιά τους. Εἶναι, λοιπόν, ἔξω ἀπὸ κάθε ἀμφιβολία ὅτι τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ Ι. Σ. ἀνοίγει καὶ γιὰ τοὺς συμπατριῶτες του τῶν βουλγαρικῶν κοινοτήτων τῆς Βλαχίας ἑ λ λ η ν ι κ ὸ σ χ ο λ ε ῖ ο. Πρέπει ἑπομένως νὰ δεχτοῦμε ὅτι τὴν

Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Иван_Селимински
Текст: Σωτηράκης, Ν. Δ., «Ιωάννης (Ιβάν) Σελιμίνσκι», Ο Ερανιστής, 12 (1975), 81-93. http://dx.doi.org/10.12681/er.9143

I.4 – Любен Каравелов (1834–1879), годишнина: 185 г.

 # I.4 – Науката не търпи ораторства

…. Ние никога не сме говорили, че на българският народ не трябва тая или оная наука; говорили сме само, че дорде децата ни не научат букварът и аритметиката, то няма да разберат ни алгебрата, ни Хегеловата философия. Освен това ние нападаме не на тая или на оная наука, а на оная метода и на онзи език, с които се пишат и превождат повечето наши български книги. Трудни и високи науки няма на тоя свят, има само трудни изложения, които не е в състояние да смели нашият малко образован стомах. Науката е проста, следователно и нейното изложение трябва да бъде просто и понятно. Ако тая или оная книга не е написана ясно и понятно, то тя никому няма да принесе полза. Обязаността на всеки писател и на всеки педагог е да бъде прост и да говори със своят собствен език. Науката не търпи никакви ораторства и никакви схоластически мъдрословия. Който цени действителното знание, той трябва да бъде прост; а който търси истината, той трябва да я разгледва със своите собствени очи…. Всяка една наука, която се не старае да открие истината, а гони каквато и да е цел – тя не е наука. Науката, както и истината – която тя проповядва, - трябва да бъде проста, ясна и очистена от всеки един боклук. Ето какви са нашите идеи за българската литература.

Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Любен_Каравелов
Текст: http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=179&WorkID=8227&Level=1

БРОЙ 9. БУКУРЕЩЪ, 15. МАЙЯ 1875 г. ГОДИНА I

Излаза на 15 и на 30 сѣки месѣцъ.
Писма, статии и доклади са изпращадатъ до Ивана Д-жепова въ Букурещъ, до Р. Блъскова въ Русчукъ, до Д. В. Хранова въ Видинъ и до ни. „Промишление" въ Цѣградъ.
Администрацията са намира на Str. Sv. Anton, № 14.

ЗНАНИЕ

Годишната цѣна на вѣстникътъ е:
За Румания . . . 12 фр.
За Русчукъ и Австрия . . . . . 14 „
За сичка Европейска Турция . . . 16 „
За Россия . . . . 5 р
Неплатени писма са вѣрнатъ назадъ.

ИЗДАНИЕ ЗА НАУКА И ЛИТЕРАТУРА.

***

Хубава си, мой горо,
Меришешъ на младость,
Но вселяваш въ сърцата ни
Само скърбь и жалость:
Който недвижъ та погледа,
Той вѣчно жалѣе,
Че не може подъ твоята
Сѣнки да пѣлѣе,
А комуто стане нужда
Вечъ да та остави,
Той не може дорде е живъ
Да та заборави.

шенце на сърцето ни. Когато добрата и умната жена забѣлѣжила, че Драганъ тъгува силно и дълбоко, то го попитала и казала му да сѣдне при нея. „Сѣдни, сѣдни, мой синко, да си поприказкеме за едно за друго," казала та и изъ очите ѝ потѣкле едри сълзи. Драганъ заплакалъ още по-горчиво. „Азъ вида, мое дѣте, продължала баба Божилица, че нѣма да проживѣя дълго време . . . И презъ тая нощь не знаи да ли ща да премина. Бъди благословенъ, мой синко! . . Да даде господъ да проживѣешъ и да умрѣшъ по-добре отъ мене. Господъ ще да бъде по-добаръ за тебе . . . Той ще да накара и жената ти да тръгне по добритъ пѣть . . . Тя е добра и християнка, но лошавите хора съ я раз-

Видео: https://www.youtube.com/watch?v=gsSMmXoIH18 (Христина Луизу)

Раздел II. ФОЛКЛОР

Изберете една от двете песни.

II.1 – Марко Цепенков (1829–1920), годишнина: 190 г.

 # II.1.1 – Религиозна народна песен

1 Че е вързала Божя майка, <58>
Че е вързала златна льулка,
Та залулала малаго Бога
На дървото дафиново.
5 Де се зело летно пиле,
Летно пиле, кукувичка,
Закукува, запупува
На дървото дафиново.
Божя майка одговара:
10 — Ой ти тебе, кукувичке,
Не кукувай, не пупувай —
же събудиш млада Бога.
Кукувала, онемела,
Кукувичка одговара:
15 — Не кукувам, не пупувам,
Да събуда млада Бога,
Но кукувам да събуда,
Да събудам три овчара.
На седенкьи са отишли,
20 Па са овчари легнали,
Па са они три заспали.
Пред него е сфети Никола,
След него е сфети Васил,
А след него сфети Иован,
Сфети Иован, сребърни гьеза.

Пеана от Неша от г. Карлово.

 # II.1.2 – Любовна народна песен

60. ДЕВОЙЧЕ И МОМЧЕ <98>

1 Ой, девойче, църно око,
Ти ме стори суо дърво.
Земи балта, пресечи ме,
Запали ме силен огон,
5 Да се сторам ситна пепел,
Да повеи силен ветър,
Да си паднам во азбафче,
Да изникнам гьул трендафил.
Ти да дойдеш да ме бериш,
10 Да ме даваш на момите,
Да ме носат по главите.

Певана от Христета
Дулета от Охрид.

Автор: https://en.wikipedia.org/wiki/Marko_Cepenkov

Автобиография: http://www.promacedonia.org/bmark/cepenkov/bio/cepenkov.html

Произведения: "Сборник за народни умотворения, наука и книжнина", Книга VIII, издание на Министерството на народното просвещение, София, 1892 ("A Collection of folklore, science and literature", Book VIII, issue of the Ministry of public education, Sofia, 1892 - in Bulgarian) in the form of text and .jpg photocopies(in Bulgarian)

II.2 – Кузман Шапкарев (1834–1909), годишнина: 185 г.

Изберете една от двете приказки.

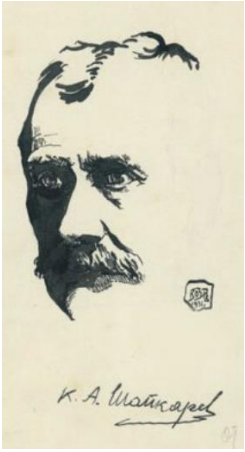

II.2.1 – Бо̀жята про̀мисал

Имаше една бѐдна женà и мъжò ѝ. Тѝе бѐха мнòгу сиромàси. Мъжò ѝ òдеше на планинàта, та нòсеше дървà, а женàта òдеше, та прòсеше и рàнеа сѐдъм децà. Мъжò ѝ от сиромашлък умрѐ. Остàна женàта бòлна и децàта въ̀шки ще да ги изедъ̀т. Минà бòг, та ги видѐ, като се мъ̀чат седъмтѐ децà и женàта, та пратѝ Арàнгела и му рече: «Одѝ, Арàнгеле, та спасѝ тàя душà!» Ангело, като отѝде да зѐме душàта на женàта, като видѐа децàта, изпищѐа: «Арàнгеле, тѝ ни зѐ бащà ни, дек ни нòсеше дървà да ни грѐе; ѝдеш сегà да ни зѐмеш и мàкя ни, дек ни рàни!» И òн се сожалѝ и отмѝна.
Замѝна бòг, та видѐ бѐдната, че се мъ̀чеше и го попѝта: «Ангеле, òти не спасѝ òнаа бѐдна душà?» А òн казà: «Като прийдòх, като изпищѐа децàта, се сожалѝх, та не зѐх душàта на женàта.» Бòг му казà: «Иди, в морѐто ѝма едѝн бѐл голѐм кàмик, та го раздвòй и вѝж щò ще излѐзе!» И ангело отидѐ и раздвòй кàмико и видѐ, че излѐзе едѝн голѐм чъ̀рв. Тогава му казà гòспод: «Кòй ранѝ чъ̀рво във кàмико?» Ангело му казà: «Тѝ, гòсподи.» — «Затовà идѝ, та спасѝ бѐдната душà!»
И ангело зѐ душàта на бѐдната женà. Тогàва децàта ги зѐа у най-богàтите къщи и ги изглѐдаа. (Враца)

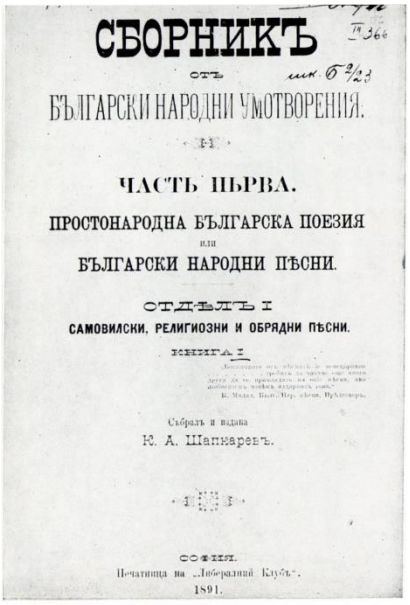
СБОРНИКЪ
отъ
БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ.
ЧАСТЬ ПЪРВА.
ПРОСТОНАРОДНА БЪЛГАРСКА ПОЕЗИЯ
или
БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПѢСНИ.
ОТДѢЛЪ I
САМОВИЛСКИ, РЕЛИГИОЗНИ И ОБРЯДНИ ПѢСНИ.
КНИГА I
Събралъ и издава
Ю. А. Шапкаревъ.
СОФИЯ.
Печатница на „Либералнѝ Клубъ".
1891.

Заглавна страница от сборника на К. Шапкарев

II. 2.2 – Св. Нàум и мѐчката

Ѐдно врѐме, кòга орачите от св. Наумòвийот мàнастир си òрале на нѝвьето, им дòшла една мѐчка, та им ѝзела еден от орачките вòлои. Рàлото или плужницата им остàнала со едѐн вол, та не мòжело вѐке да се òрат.
Орачот со тъ̀рчанье дòшол в манàстирот и му кàзал егуменòтому, оту мѐчката дòшла нà нива, та му го ѝзела еднѝйот вол: «Сѐга нѐмам — рѐкол òрачот — со шчо да дòорам нѝвата.» — «Хòди си ти нà нива, — му рѐкол егуменот, — тàмо ке си го нàйдиш вòлот на плу̀гот, впрегнат во ѝремот.»
Орачот си òшол нà нива; кога шчо дà видит? — Чу̀до гòлемо! — Мѐчката, шчо го ѝзела вòлот, впрѐгната бѝла на плу̀гот. (Охрид)

СБОРНИКЪ
отъ
БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ.
ЧАСТЬ ВТОРА.
ПРОСТОНАРОДНА БЪЛГАРСКА ФИЛОСОФИЯ
или
БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПРИКАСКИ, ВѢРОВАНИЯ, ПОСЛОВИЦИ, ГАТАНКИ, ИГРИ И ПР.
ОТДѢЛЪ I
БЪЛГАРСКИ ПРИКАСКИ И ВѢРОВАНИЯ
съ прибавление на нѣколко
МАКЕДОНОВЛАШКИ и АЛБАНСКИ.
КНИГА IX.
Събралъ и издава
К. А. Шапкаревъ.
СОФИЯ.
Печатница на „Либералнѝ Клубъ".
1894.

Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Кузман_Шапкарев
https://nova.bg/news/view/2019/01/30/
https://liternet.bg/publish22/k_shapkarev/index.html

Текст: Български прикаски и вѣрования съ прибавление на нѣколко Македоновлашки и Албански, събралъ и издава К. А. Шапкаревъ, Сборникъ отъ български народни умотворения, кн. VIII и IX, 1892, 1894.
https://www.scribd.com/doc/151115788/Bulgarski-Prikazki-i-Vyrvania-1894
https://liternet.bg/folklor/sbornici/shapkarev_2/content.htm

Раздел III. ПРОЗА

III.1 – Петко Тодоров (1879–1916), годишнина:140 г.

Изберете един от двата разказа.

 # III.1.1 – Над черкова

Всички знаят – раздели ги черкова на младини. И кога склопиха очи в един ден ни поп, ни епитроп дадоха да ги закопаят наедно и там да се не смеси роднинска кръв! Че де се е чуло-видяло кръстник кумица да люби!

Милча заровиха надясно от черкова, Янка наляво: черкова разлъчи техните сърца, тя да ги дели и на онзи свят —

Но мина се малко, ни много, по чудо божие над Милчов гроб се извишил зелен бряст, над Янка – тънка топола.

И докато пролетес скришом едва надзъртаха през черковната стряха да си кимнат, сега бряста разпери волно клони над покривът и тополата извиши, сякаш с върхове небото ще стига. Сгуши се между тях старата селска черкова. Мирно задрямалите край нея кръстове и куглите се спогледаха: приживе що ги не оставиха да сторят, сега те, лудите млади, сами си чинат, без никого да дирят.

Нехае зелен бряст, протяга клони към тополини крехки грани. Като че не смее да го погледне тополата, а все кърши вейки и навожда върше свенливо по цял ден. – Черкова е помежду им! Лесно ли се вяра прежаля, лесно ли махва ръка на стари завети...

Полъхва тиха нощ. Бледен месец се наведе замислен в небото, ето край него се сроиха звездици и селото се смълча надолу. Зашепна пак с невнятен ромон бряста и протегна клони към тополина тънка половина. Цяла трепна тополата – месеца ги гледа и звездни седенки от небото, как да се пресрами...

– Ще мине и тази нощ – колко нощи вече в мъка и притома минават. Първи петли вече пропяват, те пак няма да се досегнат един друг.

А на сгода сякаш неволник млад, някъде из село зареян, подкърши и той песен:

Опустели ми са, майно льо –
опустели черкови,
онемели попове...
Дълбока вода брод няма,
хубава мома род няма!

Вслушаха се те и въздъхнаха широките клони на бряста, наведе тополата върше – –

Но перяст облак, докаран от емнатия в късни нощи вятър, засени нечакано месеца и буйно зашумя бряста. Разтрепера се тополата, като да й притъмня, приви се и лудо брулна бряста. Докато се опомни, докато вдигне грани към тополина шия, тя сепнато се дръпна, изправи и цяла разтрепера.

През перястия облак се изправяше месеца и още по-пребледнял, сякаш себе си не вярва, застана срещу двамата. Из черковния двор по гробищата се подеха пак кръстове и кугли – отново да се възпрат да злословят... Виж, как впиват погледи към тях... и цяла нощ ги не снеха – Когато зора зори, хлътналия покрив на черковата, като стар запуснат гроб, бе облян с росни сълзи – сълзите на раздялата.

Текст: http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=441&WorkID=15955&Level=2
Аудио: https://www.youtube.com/watch?v=uRFB65EbDco

III.1.2 – Сокол

Ведра нощ приспива селото. Ни ромон, нито птичка. Не шават дори бдящи сенки…

— Тихо, чуй! Сякаш песен се подйе в нощта.

— Там, оттатък в кръчмата, пеят.

— Туй е хрипкавия глас на Ашик Али. До дълбоки полунощи той още къснее по кръчмите. Ела да го видиш!

— Колко се е предрал гласът му! Този ли е Ашик Али? — Какво ще правим, да влязваме и двама в тази кръчма. Да си вървим. Вътре пълно със селяни.

— Я стой! Като да обърна песента на плач.

— Не може и досега да прежали сивия си сокол… Остави го…

— Чакай! Вратите на кръчмата са отворени. — Ей го, хи-и, седнал с тамбурата си — отгоре, — какво разправя?

„Да придебне, да удари юнашкото ми пиле право в клето сърце… главата му за бакшиш да донесе“.

„Такъв му е закона сега! Сокола е вредна птица…“

Туй е онзи кирливия ловец, с пипонястото лице, дето е приседнал в къта. Виждаш ли го?

И дядо Мано се погнуси от него:

„Тю, да се не види и закона, и управата ви! Туй ли е вредата на сокола, че две пилета в лято ще грабне!…“

„Няма за вас друга работа — додава друг, ами сте пощурели птиците да требите — от туй да си вадите хляба…“

„Грях, грях и срамота да посегнеш на таквази гадина… Сокола ти е другар и на път, и в гора, и в премежде… Ами кога угарисваш наесен — с вис над браздите ти се вие от сутрин до вечер.“

— Тъй се виеше и сокола над Ашиковата стряха, дето стърчи без оградня накрай село. — Щом зора зазори, той ще излезе из къщи и първа песен на сив сокола ще запее. Тогази ще вдигне тамбурата, ще вземе на рамо сокола и ще тръгне из село… Сам е в този свят, но докато му беше жив сокола, не сети ни глад, ни самота. Той на Ашика береше грижата. — Както е приседнал под някоя сянка или пред някоя одая, избърне се, погледне сокола — той свие рунтави вежди, подйеме се от коляното му, плюшне криле и вече сам си знае… Ашикът пак запява кръшна песен: как две вери стена между две сърца са вдигнали и как за тях денем-нощем мира няма… А спре се слънце на пладня — соколът лети-лети към него, стегнал в железни нокти сив-грив гълъб или яребица — птица, що сякаш бог от небеса е пратил на Ашика…

— Как да не жали сиромах певец като по брат, като по другар за него!

— Онзи ловец, който се щура по полени само да придебне врана или ястреб, издебна веднъж и юнашкото му пиле тъкмо като се спущало към село, с дар за Ашика в нокте… Чуй!

„Вдигна му главата и отиде… кмета за бакшиш да търси…“

— Ашика ще заплаче.

„Не съм крив аз я — закона. Който убие граблива птица…“

„Закон!…“

— От яд сякаш се схващат челюстите му.

— Виж — какво замахна с тамбурата и застана пред тезгяха настръхнал.

— Ашик Али ще заложи и тамбурата си да пропий тази вечер… Остави го.

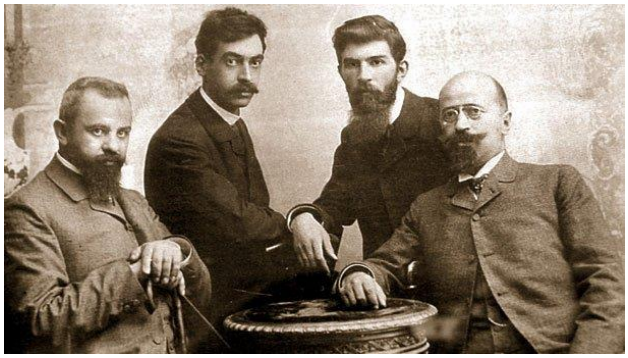

Текст: https://chitanka.info/text/13253-sokol
Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Петко_Тодоров
Литература: https://bgmodernism.com/rechnik/P_Todorov

III.2 – Александър Балабанов (1879–1955), годишнина: 140 г

 # III.2 – За Идилиите на Петко Тодоров

Казах, всичко вземаше направо от живота и само го обличаше в одеждите на своята душа. И затова са тъй свежи, тъй живи, тъй вечна поезия идилиите му.
Измежду многото отрадни явления в новата ни литература идилиите на П. Ю. Тодоров са без съмнение едно от най-значителните.
Във времето на Теокрита, когато се появи онова стремление на културния човек към природата, към простото, мнозина от поетите затърсиха сюжетите си не вече измежду боговете, царете и геройските подвизи, а в интимния живот на обикновени хора, които предаваха с най-голяма реалистичност. И в наше време идилиите са обикновено тихи, моли и безпретенциозни пасторални сценки в лоното на природата, под звездното небе, в майските нощи. За Тодорова туй е само външното, неважното, материята. Не само описва той простите, непокътнатите от външната култура българи и тяхната природа – както е забелязано вече доста повърхностно от някои наши и чужди критици, - а взима тия самобитници, за да си останат и с доволните от човешката душа, из душата на поета страсти и стремежи сабомобтни, неподправени, като изпети в прави лирически песни.

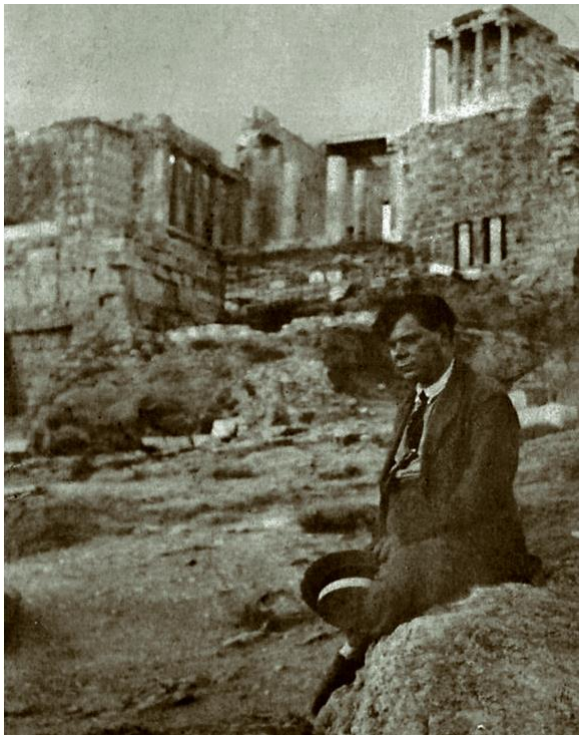

Автор:

https://bg.wikipedia.org/wiki/Александър_Балабанов
http://kkf.proclassics.org/140-години-от-рождението-на-проф-алексан/

Текст: http://www.sitebulgarizaedno.com/index.ph=61

III.3 – Йордан Радичков (1929–2004), годишнина: 90 [15] г.

 # III.3 – Ние, духовата музика

Черказките музиканти ми се оплакаха: някои били казали, че тая духова музика трябвало вече да се закрие. В селото на всеки стълб виси по един високоговорител, а на площада висят три — за какво е тогава духова музика, едновремешна и остаряла работа! Черказката духова музика е наистина стара. ... Чуйте какво ще ни разкаже самата духова музика за себе си и отсъдете тогава дали може да се закрие.

Флигорната.

Духова музика има, откакто свет светува, и нея никой не може да я закрие. Ако може да се закрие една държава, то и духовата музика тогава може да се закрие. Във войниклъка съм бил тръбач и кога свирех с тръбата, конете се избиваха на коневръзите; имаше и заповед по гарнизона, хвалеха ме.

[…..]

Барабанът.

Едни могат да кажат едно, други да кажат друго; аз ще кажа, че нищо не може без музика. Ако вие отидете на военен парад, ще видите, че най-напред на площада излиза духовата музика, па чак после излиза генералът, па другите военни, па частите, както са си наредени една подир друга, а музиката все свири. Кога пък музиката не свири, почват да бият само барабаните. Едни хубави барабани, като бият едно хубаво, а бе като че право по сърцето те бият, а войниците маршируват и заедно с барабаните: рап-рап, рап-рап! — ще сринат къщите. Понекога съм си мислел — дали като изпращат космонавтите, там има духова музика? И съм си го измислил, че има… Ако един ден Черказки изпраща космонавт, ние, духовата музика, и там ще свирим. А тия, дето говорят, че щели да се закриват духовите музики, мене хич не ме занимават. Дето вика Миал — духова музика има, откакто свет светува.

КРАЙ

Текст: https://chitanka.info/text/8229-nie-duhovata-muzika
Аудио: https://www.youtube.com/watch?v=3_w5eBsnxIM

https://www.youtube.com/watch?v=7-bJVNZw9yQ
Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Йордан_Радичков

Раздел IV. ПОЕЗИЯ

IV.1 – Никола Вапцаров (1909–1942), годишнина: 110 г.

Изберете едно от двете стихотворения.

 # IV.1.1 – Прощално

На жена ми
Понякога ще идвам във съня ти
като нечакан и неискан гостенин.
Не ме оставяй ти отвън на пътя –
вратите не залоствай.

Ще влезна тихо. Кротко ще приседна,
ще вперя поглед в мрака да те видя.
Когато се наситя да те гледам –
ще те целуна и ще си отида.
Аудио:
https://www.youtube.com/watch?v=zAmfYxVIUpU

 # IV.1.2 – Ще бъда стар, ще бъда много стар …

Ще бъда стар, ще бъда много стар,
ако остана след погромите, разбира се,
като окъсан рибен буквар
модел хиляда осемстотин и четирийсе.

Тъй както малките деца разлистват
и почват със картинките от края,
така и мене днеска ми се иска
за бъдещето да си помечтая.

Защо пък не? – В мечтите няма цензура,
мечтите греят с синкава прозрачност.
А по-добре е да подгониш вятъра,
отколкото да седнеш и да плачеш.

Тогава аз ще имам син,
синът ще бъде двадесетгодишен.

Текстове: https://chitanka.info/person/nikola-vaptsarov
http://www.slovo.bg/showauthor.php3?ID=17&LangID=1
Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Никола_Вапцаров

IV.2 – Александър Вутимски (1919–1943), годишнина: 100 г.

Изберете едно от двете стихотворения.

 # IV.2.1 – Пролетен шум

Чуйте водосточните тръби.
Чуйте шепот радостен от капки.
Тази нощ, когато вятър нямаше
сливата във двора разцъфтя.

Ти разтвори стария прозорец
и забърза, оживен, часовникът.
Златен облак дремеше над къщите.
От небето слизаше разсъмване.

Този ден ще бъде много радостен.
Стаята ти цялата ще свети.
Ще вали и с малките момичета
ще стоиш на сушина под стряхата.

Слънцето ще слезе на земята
и ще се измокри под капчуците.
Шепота на капките послушайте,
чуйте водосточните тръби.

 # IV.2.2 – Нощем

В потаен час аз се измъквам сам
от мойта стара къщица безшумно.
Хазайката не бива да разбуждам
и аз пристъпвам бавно и внимателно.

В разкривената,потъмняла уличка
със флейта свирят кротко ветровете.
А някъде са се събрали кучета
под покрива и съзерцават месеца.

Градът е вече пуст. И е ноември...
Дърветата във тъмнината дремят.
Един след друг бездомните фенери
по ъглите и мостовете скитат.

И подир тях аз весело подсвирвам
и си приказвам сам във тъмнината.
При мен дохожда старият стражар
и ме разглежда в мрака подозрително.

И вече много късно призори
аз се прибирам мокър от мъглата.
Фенерите ми кимат за довиждане
и чак до нас ме изпровожда вятъра.

Автор и текстове:
https://liternet.bg/publish22/al_vutimski/index.html

http://www.librev.com/index.php/arts-books-publisher/2480-2014-09-22-10-21-22

http://kultura.bg/web/за-александър-вутимски/

https://www.slovo.bg/old/vutimsky/

https://bg.wikipedia.org/wiki/Александър_Вутимски

https://www.youtube.com/watch?v=X37tDj9ZW_0

IV.3 – Христо Фотев (1934–2002), годишнина: 85 г.

 # IV.3.1 – Облакът

Нека го примамва океана
със безкрайността на синевата.
Като нещо скъпо, обещано
облакът се връща на земята

да разкаже тихо на дървото,
на тревата и на планината
страшната съдба да си високо
помежду небето и земята.

 # IV.3.2 – Стихотворение

Аз помня - свиреше брега
като тръба, сияйно медна.
Сбогувахме се без тъга,
целувката ни бе последна.

И ти отплува от брега.
И стана ти в далечината
вълна в прозрачната вълна
и светлина - във светлината.

Автор: https://bg.wikipedia.org/wiki/Христо_Фотев

Текст: http://www.slovo.bg/showauthor.php3?ID=188&LangID=1
https://chitanka.info/person/hristo-fotev

Аудио: https://www.youtube.com/watch?v=Bbs1D5thG6k